

Nederland voor Nieuwkomers

Andere NT2-titels van dezelfde auteur bij Boom:

Klare taal! incl. cd-rom (978 90 8506 258 5)
uitgebreide basisgrammatica NT2

Beeldtaal (978 90 5352 712 5)
idioom

Andere taal! (978 90 8506 119 9)
inburgering

Eenvoudige basisgrammatica Nt2 incl. cd-rom (978 90 8506 259 2)
grammatica

Op weg incl. cd (978 90 8506 430 5)
voorbereiding Taaltoets inburgeringsexamen buitenland

Onderweg incl. cd (978 90 8506 636 1)
voorbereiding op het Inburgeringsexamen binnenland

Wegwijzer incl. cd (978 90 8506 722 1)
voorbereiding op het KNS-examen

Voor meer informatie over deze en andere NT2-uitgaven en bestellingen:
Uitgeverij Boom 020 520 0126

www.nt2.nl

Nederland voor Nieuwkomers

Kennis van het land en zijn bewoners

Jenny van der Toorn-Schutte



Kennis van de Nederlandse Samenleving

Boom, Amsterdam

Tweede oplage: 2009

© 2007 Jenny van der Toorn-Schutte, Houten

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 j^o. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden van de illustraties te achterhalen. Mocht iemand desondanks menen dat zijn rechten niet zijn gehonoreerd, dan kan hij zich wenden tot de uitgever.

Fotografie: Jenny van der Toorn-Schutte, Houten

Opmaak: Impressie grafische vormgeving (Anja Verhart), Den Haag

ISBN 978 90 8506 442 8

NUR 134

Woord vooraf

Als u met het vliegtuig naar Nederland bent gekomen en het was helder weer, hebt u al een beeld van Nederland gekregen. Losse stukken laag land die van elkaar gescheiden zijn door rechte sloten. Brede rivieren 'die traag door oneindig laagland gaan' zoals de Nederlandse dichter H. Marsman het uitdrukte. Dijken en duinen die het water van de zee tegenhouden. Maar ook veel bebouwing, vooral in het westen van het land. Nederland is een dichtbevolkt land.

In dit boek wordt een breed beeld van Nederland gegeven, van:

- het land en de mensen die er wonen
- de cultuurgeschiedenis
- de gewoonten en gebruiken

De gebruikte taal is niet al te moeilijk. Het niveau is ongeveer A2/B1 van het CEF (Europees Referentiekader). Aan het eind van ieder hoofdstuk wordt een verklarende woordenlijst gegeven.

Het boek sluit aan bij *Andere taal* van dezelfde auteur. Dat boek heeft als ondertitel *Inburgeren in de praktijk*. Het boek dat u nu in handen heeft, kunt u gebruiken om uitgebreider kennis te maken met de Nederlandse samenleving.

Een aantal onderwerpen van de KNS-eindtermen wordt breder uitgewerkt: de geografie en de geschiedenis van Nederland, de staatsinrichting, de omgangsvormen, de normen en waarden krijgen veel aandacht. De inhoud van de hoofdstukken 7, 11 en 12 is niet relevant voor het centrale Inburgeringsexamen en deze onderwerpen kunnen eventueel overgeslagen worden.

Voor kandidaten die het Staatsexamen Nederlands Nt2 willen doen, is kennisname van de gehele inhoud van dit boek een uitstekende voorbereiding. Veel onderwerpen van de lees- en luisteropdrachten op dit examen veronderstellen namelijk een aanzienlijke kennis op alle gebieden van de Nederlandse samenleving.

Houten, februari 2007

Jenny van der Toorn-Schutte
jvdts@tiscali.nl

Inhoud

Hoofdstuk 1

Het land 11

Nederland 11

Waterwegen 12

Provincies 13

Talen 14

Klimaat 15

Grondsoorten 16

Middelen van bestaan 16

Verkeer 22

Hoofdstuk 2

De bevolking 24

Vroegere tijden 24

De bewoners in de middeleeuwen 25

Bewoners van oude en nieuwe steden 28

Immigratie 32

Joden 32

Vlamingen 32

Hugenoten 33

Chinezen 33

Indische Nederlanders 34

Ambonezen 35

Gastarbeiders 35

Surinamers en Antillianen 36

Andere nationaliteiten 37

Hoofdstuk 3

De strijd tegen het water 39

Het lage land 39

Overstromingen 40

Sluizen 42

Watersnoodrampen 43

Deltaplan 44

Inpoldering 45

Hoofdstuk 4

Godsdienst 50

- Kerstening 50
- Inhoud van het christendom 52
- Scheuring 53
- Grote kerken 54
- Kloosters 56
- Gelovigen nu 58

Hoofdstuk 5

Van republiek tot koninkrijk 61

- De Nederlanden als onderdeel van Spanje 61
- De Opstand 63
- Zelfstandig 65
- De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden 66
- Bestuur van de Republiek 66
- Patriotten en Prinsgezinden 67
- Bataafse Republiek 69

Hoofdstuk 6

Nederlandse koloniën 72

- Ontdekkingsreizen 72
- De Verenigde Oost-Indische Compagnie 73
- West-Indische Compagnie 75
- Onafhankelijkheid 76

Hoofdstuk 7

Beroemde Nederlanders 79

- Beroemdheden 79
- Zeehelden 80
- Schrijvers en dichters 81
- Wetenschappers 83
- Dolle Mina's 84

Hoofdstuk 8

Onderwijs en technische ontwikkelingen 87

- Onderwijs en wetenschappen 87
- De ontwikkeling van het onderwijs 88
- Het onderwijs nu 89
- Oude beroepen 91
- Technische ontwikkelingen 92
- Vakbonden 93
- Elektriciteit 93

Hoofdstuk 9

Nederland en de Wereldoorlogen 95

- De Eerste Wereldoorlog 95
- De Tweede Wereldoorlog 96
- Vertrek van de regering 97
- Jodenvervolging 97
- Verzet 98
- De bevrijding 98
- De oorlog in Nederlands-Indië 99

Hoofdstuk 10

De regering van Nederland 102

- Monarchie 102
- Grondwet 103
- Enkele belangrijke artikelen 103
- Regeringsvorm 104
- De Tweede Kamer 105
- Politieke partijen 106
- De Eerste Kamer 107
- Provinciale Staten 108
- Verkiezingen 109
- Kiesrecht 109

Hoofdstuk 11

Schilderkunst en literatuur 112

- Schilders van de zeventiende eeuw 112
- Latere schilders 114
- Moderne schilders 114
- Literatuur 115
- Oorlogsliteratuur 117
- Literatuur na 1945 118
- Moderne schrijvers 121

Hoofdstuk 12

Bijzondere gebouwen 123

- Oude kapel 123
- Gevangenpoort 124
- Paleis op de Dam 124
- Koopmanshuizen en pakhuizen 125
- Graanbeurs 126
- Hollandse waterlinie 127
- Cruquiusgemaal 128
- KNMI 129

- Watertoren **130**
- Philipsfabriek **130**
- Vredespaleis **131**
- Rietveldhuis **132**
- Moderne gebouwen **133**

Hoofdstuk 13

Feesten en bijzondere dagen 135

- Kerstfeest **135**
- Paasfeest **136**
- Hemelvaartsdag **137**
- Pinksteren **137**
- Bijzondere dagen **137**
- Carnaval **138**
- Sint Nicolaas **139**
- Koninginnedag **140**
- Dodenherdenking **141**
- Bevrijdingsdag **142**
- Prinsjesdag **142**

Hoofdstuk 14

Het familieleven 145

- Familie **145**
- Geboorte **146**
- Verjaardag **147**
- Trouwen en samenwonen **148**
- Jubileum **149**
- Overlijden **149**
- Het dagelijks leven **150**
- Agenda **153**
- Ouderen **154**

Hoofdstuk 15

Sport en ontspanning 156

- Voetbal **156**
- Schaatsen **158**
- Andere sporten **159**
- Vrije tijd en ontspanning **159**
- Hobby's **161**
- Radio en tv **162**



- | | |
|---|----------------------|
| — | Wagen |
| — | Autosnelweg |
| — | Hoofdverbindingsweg |
| — | Spoorwegen |
| — | Belangrijke spoorweg |
| — | Overige spoorwegen |

et 500.000 of meer inwoners
 et 100.000 - 500.000 inwoners
 et 50.000 - 100.000 inwoners
 et 10.000 - 50.000 inwoners
 et minder dan 10.000 inwoners

Hoofdstuk I

Het land

Nederland

De grootte van het land met de naam Nederland is ongeveer 41.500 km².

Van noord naar zuid is de afstand 300 km, van oost naar west 200 km.

Er wonen ongeveer 16.000.000 mensen.

Het is dus een klein, dichtbevolkt land.

Het land wordt in het zuiden begrensd door België.

In het oosten ligt de grens met Duitsland.

In het westen en noorden wordt het land begrensd door de Noordzee.



Hollands landschap

De naam *Nederland* (neder = laag) zegt iets over het landschap.
Het land ligt laag.
Er zijn geen bergen.
Wel is er veel water, vaak té veel.
Het hoogste punt van het land ligt in de provincie Limburg.
Daar zijn heuvels van ongeveer 300 meter hoog.
Het laagste punt is in de buurt van Rotterdam.
Een groot deel van Nederland ligt zelfs lager dan de zee.

De Waddenzee is een ondiep deel van de Noordzee.
Deze zee scheidt de Waddeneilanden van het vasteland.
De namen van de Waddeneilanden zijn: Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog.
Bij laag water (eb) kun je van de kust van Noord-Holland en Friesland naar de Waddeneilanden lopen (wadlopen).

Waterwegen

De grote rivieren zijn: Maas, Rijn, Waal, IJssel, Schelde.

De Maas ontspringt in Frankrijk en stroomt eerst door België.
De Rijn begint in de Zwitserse bergen.
Hij stroomt door Duitsland naar het laagste punt: Nederland.
De Waal en de IJssel zijn aftakkingen van de Rijn.
In Zuid-Holland verandert de naam van de Rijn in Lek.
De naam van de Waal verandert in de provincie Noord-Brabant in Merwede.
Het zuidwesten van Nederland (Zeeland) bestaat ook voor een groot deel uit water.
Daar stromen de Ooster- en Westerschelde naar de zee.

In Nederland zijn veel *kanalen*.
Die zijn gegraven voor het scheepvaartverkeer.
Het Amsterdam-Rijnkanaal verbindt Amsterdam met de Rijn.
Schepen varen van Amsterdam door het Noordzeekanaal naar de zee.



de rivier de Waal met
de brug bij Nijmegen

Rotterdam ligt aan de Maas.
Het is de grootste havenstad van Europa.
De stad is met de zee verbonden door de Nieuwe Waterweg.

Provincies

Nederland is verdeeld in twaalf provincies.
Elke provincie heeft zijn eigen hoofdstad.
Kijkt u maar op de kaart op pagina 10.
De hoofdsteden zijn onderstreept.
De hoofdstad van Nederland is Amsterdam.

Provincie	Hoofdstad
Groningen	Groningen
Friesland	Leeuwarden
Drenthe	Assen
Overijssel	Zwolle
Flevoland	Lelystad
Gelderland	Arnhem
Utrecht	Utrecht
Noord-Holland	Haarlem
Zuid-Holland	Den Haag (’s-Gravenhage)
Zeeland	Middelburg
Noord-Brabant	Den Bosch (’s-Hertogenbosch)
Limburg	Maastricht

Talen

De officiële taal in Nederland is Nederlands.

In de provincie Friesland spreekt men naast het Nederlands ook Fries.

In deze provincie is op de plaatsnaamborden de plaatsnaam in het Fries geschreven.

Daaronder staat de naam in het Nederlands.

In bepaalde delen van Nederland spreken de inwoners naast het Standaardnederlands nog een *dialect*.

Je kunt vaak aan het woordgebruik, de uitspraak en de *intonatie* horen uit welke streek iemand komt.

Ook wonen er in Nederland ongeveer één miljoen mensen van allochtone (niet-Nederlandse) afkomst.

Hun moedertaal is Turks, Arabisch, Chinees, Vietnamees, Farsi, Amhaars, Thai of nog een andere taal.

Nederlands is dan hun tweede of derde taal.

Klimaat

Nederland heeft vier *jaargetijden*: lente, zomer, herfst, winter. De lente wordt ook voorjaar genoemd; de herfst najaar.



voorjaar in Nederland



winter in Nederland

Nederland heeft een *zeeklimaat*.

Dat betekent dat de zomers koel en de winters niet erg koud zijn.

Het regent veel, vooral in de herfst. Ook waait het vaak.

In de winter zijn de bomen kaal en is de temperatuur soms onder 0°C.

Dan ligt er ijs op *sloten* en *plassen* en kunnen de mensen *schaatsen*.

In de zomer kan het na een warme periode *onweren*.

Grondsoorten

De grondsoorten in Nederland zijn zand, veen, zee- en rivierklei.

Dit zijn allemaal zachte grondsoorten.

Veen is een grondsoort die ontstaan is uit verdroogde planten.

Vroeger werd veen gebruikt als brandstof en noemde men het turf.

Door het afgraven van deze turf zijn een aantal grote plassen ontstaan.

Bijvoorbeeld de Vinkeveense plassen in de provincie Utrecht.

Ook in Drenthe is veel veen afgegraven.

In verschillende plaatsnamen komt het woord veen voor:

Vinkeveen, Hoozeveen, Veenhuizen, Nieuwveen, Klazienaveen.

Middelen van bestaan

In het westen van het land liggen de grotere steden:

Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Die streek wordt de Randstad genoemd.

Tussen deze steden ligt een stuk *platteland*.

Dit stuk wordt het Groene Hart genoemd.

Daar staan boerderijen met veel grasland eromheen.

Ook in het gebied tussen de rivieren Merwede en Lek is nog veel *veeteelt*. Daar grazen koeien en ook wel schapen.



landschap met koeien

Ten zuiden van de stad Den Haag (het *Westland*) vinden we *kassen*.

Dat zijn glazen ‘huizen’ waarin groenten en bloemen worden geteeld.



groentekassen

Ten noorden van Den Haag ligt de bollenstreek.
Daar bloeien in het voorjaar vele duizenden bloembollen.



bloeiende tulpen

Rondom de havenstad Rotterdam is veel *industrie*.
Dat gebied wordt *Europoort* genoemd:
het is de toegang tot Europa.
Rotterdam heeft de grootste *overslaghaven* van Europa.



in de haven
van Rotterdam

De Euromast staat in Rotterdam.
Het is de hoogste toren van Nederland.
Halverwege is een restaurant gevestigd.
Van daaruit kun je heel Rotterdam overzien.



de Euromast in Rotterdam



standbeeld van meneer Philips voor het station van Eindhoven

In Eindhoven staan de Philipsfabrieken.
Die zijn bijna over de hele wereld bekend.
In 1891 begon 'meneer Philips' een gloeilampenfabriekje.
Die fabriek is uitgroeid tot een van de grootste bedrijven van Nederland.



de Veluwe

Tussen Zwolle, Arnhem en Utrecht ligt de Veluwe.
Het is een groot gebied met zandgrond en bossen.
Het wordt gebruikt voor *recreatie*.

Het oostelijk gebied tussen Maas en Waal noemen we
de Betuwe.
Daar is *fruitteelt* het belangrijkste.

De provincies Groningen en Friesland worden steeds
belangrijker.
Veel bedrijven en mensen trekken vanuit de drukke Randstad
naar die streken.
Daar is nog veel *landbouw*.



korenveld

In de nieuwste provincie Flevoland wonen veel boeren.
 Op de uitgestrekte *akkers* telen zij maïs dat als veevoer gebruikt wordt.
 Er groeit graan (koren) voor de broodfabrieken.
 Ook in Zeeland en Noord-Brabant zien we veel akkers met suikerbieten, maïs en graan.

Zuid-Limburg was vroeger het gebied van de kolenmijnen.
 Die zijn inmiddels gesloten.
 Het chemiebedrijf DSM is nu een bekend bedrijf in Zuid-Limburg.
 Er werken 18.000 mensen.

Nederland is voor zijn energie overgegaan op *aardgas*.
 Dat werd in 1960 bij het plaatsje Slochteren in de provincie Groningen gevonden.
 Veel aardgas wordt door pijpleidingen naar het buitenland gevoerd.
 Nederland heeft de welvaart voor een groot deel te danken aan het aardgas.

Verkeer

In Nederland is het altijd druk op de weg.
Veel mensen werken in een andere stad dan waar ze wonen.
's Morgens en 's avonds zijn er veel *files* op de grote wegen.
Iedereen wil met de auto naar zijn werk.
Ook is er veel *vrachtverkeer*.

In Nederland moet je een rijbewijs hebben.
Anders mag je niet in een auto rijden.
Buitenlandse rijbewijzen zijn niet geldig.
Alleen Europese rijbewijzen zijn geldig, want Nederland is lid
van de EU (Europese Unie).



file op een autoweg

de aftakking	deel dat de andere kant op gaat
het kanaal	waterweg gegraven voor de scheepvaart
de provincie	deel van een land
het dialect	de streektaal
de intonatie	de stembuiging; de toon van een woord
het jaargetijde	een bepaalde tijd van het jaar
het zeeklimaat	koele zomers, zachte winters
de sloot	een recht, smal stilstaand water tussen weilanden
de plas	groot stilstaand water
schaatsen	zich op smalle ijzers op bevroren water (= ijs) voortbewegen
onweren	storing in de lucht met bliksem en donder (licht en lawaai)
het platteland	gebied buiten de steden
veeteelt	het houden en fokken van grote dieren op een boerderij
de kas	grote verwarmde ruimte van glas
de industrie	fabrieken
de overslaghaven	haven waar goederen overgeladen worden in andere schepen
de recreatie	de ontspanning, vrijetijdsbesteding
de fruitteelt	het laten groeien van fruit
de landbouw	het laten groeien van graan, gras enz. op het land
de akker	een stuk land waar meestal maïs of groente groeit
aardgas	gas dat uit de aarde komt
de file	lange rij die stilstaat
het vrachtverkeer	auto's die een lading artikelen vervoeren